

Handläggare Madeleine Hagerth
Telefon 08-508 21 051

Kvalitetsredovisning för kommunala förskolor i Älvsjö 2014

Strukturella förutsättningar och organisation

Organisation

Förskolorna ingår i verksamhetsområdet barn, ungdom och vuxna. Där ingår också individ- och familjeomsorgens enheter samt enheten för fritid.

Verksamhetsområdet leds av en verksamhetsområdeschef.

Förskoleorganisationen är uppdelad i sex resultatenheter, som var och en leds av en förskolechef. I respektive resultatenhet finns en pedagogisk ledare och någon form av administrativ assistent.

| | | | |
|---------------------|--------------------|---------------------|--------------------|
| Enhet 1 | | Enhet 2 | |
| Akleja | Aklejavägen 19 | Lillskogen | Karlslundsvägen 10 |
| Långsjö | Gårdsstigen 19 | Matrisen | Långsjövägen 14 |
| Rödkulla | Långsjövägen 56 | Mullegården | Långsjövägen 33 |
| Våga vilja | Gårdsstigen 1 | Solkatten | Älvsjövägen 62 |
| Enhet 3 | | Enhet 4 | |
| Baltazar | Västerängsvägen 5 | Skogsläntan | Sulvägen 62 |
| Muminstugan | Vantörsvägen 150 | Trollsländan | Sulvägen 22 |
| Snöripan | Snöripsvägen 32 | Eken | Sulvägen 52 A |
| Enhet 5 | | Enhet 6 | |
| Citrusgården | Folkparksvägen 161 | Sjöstjärnan | Rävnäsvägen 77-79 |
| Prästängen | Prästgårdsgränd 16 | Sylvester | Sylvestervägen 2-6 |
| Solängen | Solberga Ängsväg 4 | Äppelängen | Täckhammarsv. 21 |

Förutsättningar

Barn

| Inskrivna Barn | Små 1-3 år | Stora 4-5 år | Totalt | Antal barn med annat modersmål | Antal språk |
|----------------|---------------|-----------------|--------|--------------------------------------|----------------|
| 2014-10-15 | 615 | 547 | 1 162 | 277 (24 %) | 49 |

Personal

| Anställda | Barn- skötare | Förskol- lärare | Övriga | Totalt | Varav resurs | Antal personal med annat modersmål | Antal språk |
|------------|------------------|--------------------|--------|--------|-----------------|---|----------------|
| 2014-10-15 | 151,35 | 97,70 | 4,75 | 253,80 | 18,20 | 49 (19%) | 24 |

Antalet personal är omräknat till heltidsanställningar.

Indikatorer

| Indikator | Periodens utfall | Periodens utfall VB 2013 | Prognos helår | Årsmål | KF:s årsmål | Period |
|---|---------------------|--------------------------------|------------------|--------|---------------------|--------|
| Andel enheter som genomför systematiskt barnsäkerhetsarbete | 100 % | 100 % | | 100 % | tas fram av nämnden | 2014 |
| Andel förskollärare av antal anställda | 38,5 % | 49 % | | 49 % | 41 % | 2014 |
| Andel nöjda föräldrar | 87 % | 83 % | | 84 % | 85 % | 2014 |
| Antal barn per grupp | 15,7 | 16 | | 16 | 16 | 2014 |
| Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare) | 4,6 | 5,3 | | 5,3 | 4,9 | 2014 |

Underlag, källor och kvalitetsarbetets genomförande

Kvalitetsarbetets genomförande

Med utgångspunkt i läroplanen och kommunfullmäktiges budget samt föregående års kvalitetsredovisning har verksamhetsområdeschefen tillsammans med förskolecheferna och de pedagogiska ledarna reviderat förslag till nämndmål, förväntade resultat och indikatorer för förskolan. Stadsdelsnämnden fastställde dessa i samband med beslut om verksamhetsplan och budget för 2014.

Nämndmålen har täckt in vart och ett av läroplansområdena; *normer och värden, utveckling och lärande, barns inflytande, skola och hem* samt *samverkan med skolan*. Till läroplansområdena har också nämndmål kopplats gällande miljö- och klimatbelastningen, kultur, information till brukare samt god service med ett gott bemötande.



Förskoleenheterna, och i vissa fall respektive förskola, har i sina verksamhetsplaner arbetat fram enhetsspecifika åtaganden med tillhörande förväntade resultat, arbetssätt, resursanvändning och planer för uppföljning och utveckling. Åtagandena har utgått ifrån nämndens mål. Varje förskola har också skrivit in de åtaganden som vänder sig till brukarna i sina kvalitetsgarantier för 2014.

Verksamhetsområdeschefen har tillsammans med utvecklingssekreteraren gått igenom förskolornas förslag till kvalitetsgarantier. Slutligen har dessa fastställts av stadsdelsnämnden.

Enheterna har i sina kvalitetsredovisningar beskrivit hur det systematiska kvalitetsarbetet är organiserat inom respektive förskola och för hela resultatenheter. Det finns en tydlig systematik i enheternas kvalitetsarbete och pedagogerna är delaktiga i exempelvis utvecklingsgrupper, kvalitetsgrupper och forum för avdelningsansvariga. Varje förskola har genomfört en utvärdering av sitt arbete och beskrivit vilka åtaganden och förväntade resultat man har uppnått och hur man nått dessa. Som underlag för självvärderingen används bl.a. reflektionsprotokoll, pedagogisk dokumentation, barnintervjuer, förskoleundersökningen och självvärderingsmaterialet för indikatorn *Personalens bedömning av förskolans förmåga att stödja barns lärande och utveckling*. Förskolepersonalen lägger stort fokus på behovet av att följa upp vad barnen får ut av verksamheten för att kunna förändra och utveckla den.

Verksamhetsområdeschefen har tillsammans med utvecklingssekreteraren genomfört dialogmöten med samtliga sex enheter där förskolechef, pedagogisk ledare samt personalrepresentanter från förskolorna deltagit. Analysen från dessa dialogmöten liksom enheternas kvalitetsredovisningar har legat till grund för årets kvalitetsredovisning för Älvsjös kommunala förskolor.

Enheternas kvalitetsredovisningar håller en allt högre kvalitet år efter år. De förväntade resultaten har medfört att förskolorna på ett mycket tydligare sätt redogör för sina resultat och sin måluppfyllelse. Enheterna är tydliga med vilka specifika metoder som används för att följa upp olika åtaganden. Kvalitén i bedömning och analys av resultaten har också blivit högre. I årets kvalitetsredovisning har särskilt fokus lagts på bedömning och analys.

Bedömningen av likvärdigheten mellan förskolorna har granskats mer ingående 2014. Beskrivning av skillnader mellan förskolor inom respektive enhet behöver fortfarande beskrivas tydligare för att få fram skillnader i likvärdigheten.

Ledarskapet är centralt för hur enheternas kvalitetsarbete fungerar. För att stärka det pedagogiska utvecklingsarbetet har därför varje enhet både en förskolechef och en pedagogisk ledare.

Det finns en gemensam förskolevision för Älvsjös förskolor som har utarbetats tillsammans med förskolecheferna och de pedagogiska ledarna liksom en *handlingsplan för förskolans arbete med barns språk- och kunskapsutveckling*. Ett kvalitetsutvecklingsarbete med fokus på barns språk- och kunskapsutveckling, pedagogisk dokumentation samt praktisk IT- och mediekompetens har pågått under flera år.

Målet är att förskolorna ska hålla en jämn och hög kvalitet och att Älvsjö ska ha en förskoleverksamhet i världsklass.

Förskolan Sylvester vann kvalitetsutmärkelsen 2014. Denna förskola har ett utpräglat barnfokus. Föräldrarna ses som en viktig resurs för förskolans pedagogiska arbete med barnen och bjuds in att aktivt delta i verksamheten. I enhetens arbete med värdegrunden har bemötandefrågorna varit en viktig del. Där har bland annat ingått att definiera vad ett gott och professionellt bemötande är på förskolan. Ledningen är tydlig och inspirerande och delegerar ansvar till medarbetarna utifrån kompetens och intresse. Analys och arbete med resultat ser förskolan som mycket viktigt för att utveckla kvalitén i verksamheten. Något som också visar sig tydligt i resultaten från årets brukarundersökning.

Förskolans erfarenheter utgör en bra grund för stadsdelens fortsatta kvalitetsutvecklingsarbete.

Bedömningsunderlag och källor för måluppfyllelsen

- Förskoleenheternas kvalitetsredovisningar med bedömningar av om det förväntade resultatet uppnåtts för åtagandena.
- De olika delarna i stadens kvalitetsindikator.
- Stadens förskoleundersökning. Svarefrekvensen på brukarundersökningen var 74 %, vilket är 4 % högre än stadens genomsnitt.
- Förvaltningens dialogmöten med resultatenheter utifrån deras kvalitetsredovisning.
- Förvaltningens bedömning av om det förväntade resultatet uppnåtts för nämndens mål och indikatorer.

Bedömning av måluppfyllelsen

Normer och värden

NÄMNDMÅL:

Förskolans arbetssätt utvecklar barns förståelse för likabehandling

Förväntat resultat för stadsdelsnämnden

- Förskolorna uppfyller sina åtaganden och förväntade resultat som respektive enhet kopplat till nämndens mål samt uppfyller årsmålen för indikatorerna.

Resultat

Förskolorna har uppfyllt sina åtaganden och förväntade resultat och förvaltningen har uppfyllt årsmålen för indikatorerna kopplade till nämndmålet.

| Indikator | Periodens utfall | Periodens utfall VB 2013 | Prognos helår | Årsmål | KF:s årsmål | Period |
|---|------------------|--------------------------|---------------|--------|-------------|--------|
| Andel likabehandlingsplaner som är utvärderade och uppdaterade under året | 100 % | 100 % | | 100 % | | 2014 |
| Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökningen avseende normer och värden | 89 % | 87 % | | 88 % | | 2014 |

Likabehandlingsplanerna, som är upprättade på varje förskola har reviderats under året. Likabehandlingsplanerna uttrycker tydligt att förskolan tar avstånd från alla tendenser till trakasserier och kränkande behandling. Barnen är delaktiga i likabehandlingsplanen i den dagliga verksamheten.

Förskoleundersökningen visar att indexet avseende målområdet *Normer och värden* har ökat från 87 % 2012 och 2013 till 89 % nöjda föräldrar 2014.

Mitt barn känner sig tryggt; från 89 % till 90 %
Flickor och pojkar ges lika möjlighet att utvecklas; från 88 % till 89 %
Mitt barn uppmuntras i att utveckla sina sociala förmågor; från 87 % till 89 %.

Bedömning och analys

Förvaltningen bedömer att målet har uppfyllts helt för *Normer och värden*.

Personalen är medvetna om vikten av sitt förhållningssätt och lekmiljöns pedagogiska betydelse i arbetet med barnen kring normer och värden.

Miljön på flertalet av förskolorna är könsöverskridande. Miljöerna behöver dock utvecklas mer så att de också speglar det mångfaldssamhälle vi lever i. På flera förskolor behöver det interkulturella förhållningssättet också integreras mer i projektarbeten. Det projektinriktade arbetssättet ger barnen möjlighet att diskutera sig fram till kompromisser och samarbetet ökar när barnen får utmaningar som de får lösa tillsammans.

Bemötandeprojektet, där förskoleenhet 3 deltagit, har påverkat deras likabehandlingsarbete positivt genom att personalen är mer medvetna om sitt eget handlande och förhållningssätt gentemot barn, föräldrar och varandra. Enheten har delat med sig av sitt arbete till övriga förskoleenheter. Samtalen om förhållningssättet i barngruppen är ständigt aktuellt.

I *Handlingsplanen för förskolans arbete med barns språk- och kunskapsutveckling* framgår att personalen måste in ta ett interkulturellt förhållningssätt i vilket olikheter ses som en tillgång. Alla barn behöver bekräftelse och bli sedda som de är. Handlingsplanen, som innehåller både checklista och diskussionsfrågor, måste nu revideras och fortsätta att implementeras till all personal i förskolan.

Endast hälften av förskoleenheterna har tagit fram förväntade resultat som beskriver genusfrågorna. Detta är ett område som tidigare varit prioriterat och samtliga förskoleenheter ska ha förväntade resultat även för detta område.

Inom läroplansområdet *Normer och värden* varierar indexet mellan förskolorna från 77 % till 98 %. Detta innebär att skillnaderna mellan förskolorna fortfarande är alltför stor och likvärdigheten måste öka. Skillnaden har dock utjämnats från 2013.

Analysen fortsätter av vad som kan vara framgångsfaktorer d.v.s. vilka arbetsätt som varit framgångsrika. Dessa goda exempel ska spridas till övriga förskolor.

Utveckling och Lärande

NÄMNDMÅL:

Förskolans arbetsätt utvecklar barns språk- och kommunikationsförmåga samt nyfikenhet att utforska matematik, naturvetenskap och teknik

NÄMNDMÅL:

Älvsjöborna erbjuds möjlighet till spontanidrott och kultur

NÄMNDMÅL:

Miljö- och klimatbelastningen från stadsdelsnämndens verksamheter är låg

Förväntat resultat för stadsdelsnämnden

- Förskolorna uppfyller sina åtaganden och förväntade resultat som respektive enhet kopplat till nämndens mål samt uppfyller årsmålen för indikatorerna.
- Förskolorna erbjuder kultur både för, med och av barn.
- Målvärdet för ekologiskt livsmedel uppnås.
- Förvaltningen arbetar i enlighet med stadens miljöprogram och nämndens miljöhandlingsplan.

Resultat

18 av de 20 förskolorna har uppfyllt sina åtaganden och förväntade resultat och förvaltningen har uppfyllt årsmålen för indikatorerna kopplade till nämndmålen.

| Indikator | Periodens utfall | Periodens utfall VB 2013 | Prognos helår | Årsmål | KF:s årsmål | Period |
|--|------------------|--------------------------|---------------|--------|-------------|-----------------|
| Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökningen avseende utveckling och lärande | 84 % | 79 % | | 80 % | | 2014 |
| Andel ekologiska livsmedel i stadens egna verksamheter | 38 % förskola | 27 % förskola | | 23 % | 20 % | Tertial 2014 |

Förskoleundersökningen visar att indexet avseende målområdet *Utveckling och lärande* har ökat från 79 % nöjda föräldrar 2013 till 84 % 2014.

| | |
|---|---------------------|
| <i>Mitt barns utveckling och lärande uppmuntras;</i> | från 86 % till 90 % |
| <i>Mitt barns utveckling och lärande dokumenteras och synliggörs;</i> | från 72 % till 77 % |
| <i>Den pedagogiska miljön uppmuntrar till utveckling och lärande;</i> | från 79 % till 85 % |
| <i>Mitt barn uppmuntras i att utveckla sitt språk;</i> | från 82 % till 85 % |
| <i>Mitt barn uppmuntras i att utveckla sitt matematiska tänkande;</i> | från 77 % till 80 % |
| <i>Mitt barn uppmuntras i att utveckla sin förståelse för naturvetenskapliga fenomen;</i> | från 79 % till 85 % |
| <i>Mitt barn uppmuntras till fysiska aktiviteter;</i> | från 76 % till 81 % |

Frågor som ställdes till föräldrarna inom kulturområdet:

Jag är nöjd med hur förskolan ger mitt barn möjlighet att ta del av stadens kulturutbud;
från 49 % till 48 %

Mitt barn uppmuntras till att själv få skapa och uttrycka sig med hjälp av bild, musik, dans, sång, rytmik och rörelse;
79 % (ny fråga).

Andelen ekologiska livsmedel är relativt hög för förskolorna. Stadsdelens verksamheter ligger i genomsnitt på 33 % medan förskolorna ligger på 38 %. Detta är en ökning från 2013 med elva procentenheter.

Bedömning och analys

Förvaltningen bedömer att målet har uppfyllts helt för *Utveckling och lärande*.

Stadens kulturbegrepp innefattar både besök på bibliotek, teater, konserter och museer men också möjligheten för barnen att själva få skapa och uttrycka sig. Förskolorna erbjuder många olika former av kultur både för, med och av barn. Förvaltningen tolkar därför det låga resultatet att förskolorna måste bli mycket bättre på att beskriva vad som erbjuds och genomförs inom detta område. Dialog behöver också föras med föräldrarna om vilka förväntningar de har på förskolan inom kulturområdet.

Handlingsplanen för förskolans arbete med barns språk- och kunskapsutveckling med strategier för det språkutvecklande arbetet utgör en gemensam grund. Pedagogerna har fått en ökad medvetenhet kring barnens modersmål och efterfrågan på litteratur m.m. på barnens språk har ökat. Det syns också ett ökat fokus på språkutveckling i dokumentationerna.

Flera förskolor har arbetat med projekt där bygg och konstruktion har haft ett matematiskt fokus. Barnen har därmed arbetat med matematik på ett lustfyllt sätt och använt sig av matematiska begrepp. Några förskolor har införskaffat



naturvetenskapslådor innehållande olika material för att experimentera. Detta har väckt barnens intresse för naturvetenskap.

Flera förskolor använder återvinningsmaterial i sina pedagogiska lärmiljöer. Detta ger barnen större möjligheter att utforska och använda det på ett mångsidigt sätt. Barnen tillverkar egna leksaker, som blir mer ekonomiskt, i motsats till färdiga leksaker. Barnen diskuterar och reflekterar över kretsloppet och kommer fram till att vi människor påverkar och är en del av miljön. Förskolorna har fortsatt arbetet med att öka andelen ekologiska livsmedel.

Föräldrarna kommer att bli än mer nöjda med hur barnens utveckling och lärande synliggörs och dokumenteras då flertalet av personalen nu har genomgått fortbildningskursen i pedagogisk dokumentation. Utvecklingssamtalen kan utvecklas och bli mer givande genom att ha dokumentationerna som underlag. Föräldrarna kan därmed få ökad förståelse för hur förskolan arbetar kring hur deras barn utvecklas och lär.

Förskolechef och pedagogisk ledare inom enhet 3 har gått fortbildning på Uppsala universitet i att leda och organisera det systematiska kvalitetsarbetet. De har gjort en studie i förskolärares tankar och kunskaper om att se och dokumentera hur barns förmågor och kunnande kontinuerligt förändras. Sammanfattningsvis har de kommit fram till att den pedagogiska dokumentationen ska synliggöra lärandet för barnet, vilket får barnet att växa och känna sig stolt och därmed ökar självkänslan. Detta synliggör dessutom också pedagogernas arbete och vid reflektionen och utvärderingen kan slutsatser dras av vilket arbetssätt som varit framgångsrikt.

Vad gäller pedagogernas självvärdering, som i stor utsträckning omfattar detta läroplansområde, så framgår detta under rubriken *Kvalitetsindikatorn* längre fram.

Inom läroplansområdet *Utveckling och lärande* varierar indexet mellan förskolorna från 67 % till 94 %. Detta innebär att skillnaderna mellan förskolorna fortfarande är alltför stor och likvärdigheten måste öka. Skillnaden har dock utjämnats från 2013.

Analysen fortsätter av vad som kan vara framgångsfaktorer d.v.s. vilka arbetssätt som varit framgångsrika. Dessa goda exempel ska spridas till övriga förskolor.

Barns inflytande

NÄMNDMÅL:

Förskolans arbetssätt utvecklar barns inflytande över förskolans miljö och verksamhet

Förväntat resultat för stadsdelsnämnden

- Förskolorna uppfyller sina åtaganden och förväntade resultat som respektive enhet kopplat till nämndens mål samt uppfyller årsmålet för indikatorn.

Resultat

Förskolorna har uppfyllt sina åtaganden och förväntade resultat och förvaltningen har uppfyllt årsmålet för indikatorn kopplad till nämndmålet.

| Indikator | Periodens utfall | Periodens utfall VB 2013 | Prognos helår | Arsmål | KF:s årsmål | Period |
|--|------------------|--------------------------|---------------|--------|-------------|--------|
| Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökningen avseende barns inflytande | 87 % | 83 % | | 84 % | | 2014 |

Förskoleundersökningen visar att indexet avseende målområdet *Barns inflytande* har ökat från 83 % nöjda föräldrar 2013 till 87 % 2014.

Mitt barn uppmuntras i att ta egna initiativ och eget ansvar; från 84 % till 86 %

Personalen är lyhörd för mitt barns önskemål och behov; 81 % (ny fråga)

Personalen på förskolan bemöter mitt barn på ett respektfullt sätt; 91 % (ny fråga).

Bedömning och analys

Förvaltningen bedömer att målet har uppfyllts helt för *Barns inflytande*.

En ökad medvetenhet kring vikten av barns delaktighet och inflytande har uppnåtts. Pedagogerna har en tilltro till barnens kompetens och ger dem förutsättningar att ta ansvar. Pedagogerna utmanar barnen mer i samtal och diskussioner kring vad de tycker är viktigt på förskolan. På flera förskolor har man morgonmöten tillsammans med barnen och det finns barnråd där de äldre barnen deltar.

Den pedagogiska dokumentationen används också för att utgå ifrån barnens tankar och intressen då man t.ex. väljer projektarbeten. Flera pedagoger intervjuar barnen som en del i verksamheten.

Materialets placering i lärmiljön gynnar numera barnens självständighet och utforskande. Barnen har blivit mer kreativa genom att de får prova sig fram.

Personalen behöver ständigt och på ett medvetet sätt arbeta med vad barns inflytande och delaktighet betyder. De kan bli ännu mer aktiva i mötet med barnen genom att ställa frågor, lyssna, visa intresse, vara nyfikna och utmana barnen i deras utforskande.

Inom läroplansområdet *Barns inflytande* varierar indexet mellan förskolorna från 71 % till 98 %. Detta innebär att skillnaderna mellan förskolorna fortfarande är alltför stor och likvärdigheten måste öka. Skillnaden har dock utjämnats från 2013.

Analysen fortsätter av vad som kan vara framgångsfaktorer d.v.s. vilka arbetsätt som varit framgångsrika. Dessa goda exempel ska spridas till övriga förskolor.

Förskola och hem

NÄMNDMÅL:

Förskolans arbetssätt utvecklar föräldrars möjlighet till delaktighet och inflytande av barns lärande och utveckling

NÄMNDMÅL:

Älvsjöborna får en god service med ett gott bemötande som bygger på dialog, tillgänglighet och delaktighet

Förväntat resultat för stadsdelsnämnden

- Förskolorna uppfyller sina åtaganden och förväntade resultat som respektive enhet kopplat till nämndens mål samt uppfyller årsmålet för indikatorn.

Resultat

Förskolorna har uppfyllt sina åtaganden och förväntade resultat och förvaltningen har uppfyllt årsmålet för indikatorn kopplat till nämndmålet.

| Indikator | Periodens utfall | Periodens utfall VB 2013 | Prognos helår | Årsmål | KF:s årsmål | Period |
|--|------------------|--------------------------|---------------|--------|-------------|--------|
| Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökningen avseende förskola och hem | 86 % | 80 % | | 81 % | | 2014 |

Förskoleundersökningen visar att indexet avseende målområdet *Förskola och hem* har ökat från 80 % nöjda föräldrar 2013 till 86 % 2014.

Jag har möjlighet till delaktighet och inflytande i verksamheten; 86 % (ny fråga)

Jag känner mig välkommen att ställa frågor och framföra synpunkter på verksamheten; från 82 % till 85 %

Jag har fått information om förskolans mål och arbetssätt; från 88 % till 90 %
Jag är nöjd med förskolepersonalens bemötande 89 % (ny fråga).

Bedömning och analys

Förvaltningen bedömer att målet har uppfyllts helt för *Förskola och hem*.

Den föräldraaktiva inskolningen är en bra metod för en god kontakt mellan förskola och hem. Föräldrarna får insyn i verksamheten och får möjlighet att bekanta sig med andra barn och föräldrar, vilket skapar delaktighet. Pedagogernas förhållningssätt och bemötande har stor betydelse för hur klimatet blir på förskolan.



Utveckling av rutiner för information till hemmen från förskolan är ett arbete som ständigt pågår. För att sträva mot förbättring, visa på viljan att vara tillmötesgående och ge respons på föräldrarnas synpunkter måste pedagogerna reflektera över hur informationen ges och dra lärdom av föräldrarnas synpunkter.

Bemötandeprojektet, som förskoleenhet 3 deltagit i, ska också utgöra grund för det fortsatta arbetet. Enheten har jobbat med att fråga både barn, föräldrar och personal om vad de tycker är ett gott bemötande när de kommer till förskolan. Utifrån svaren har personalen diskuterat och reflekterat över vad som behöver utvecklas och förändras. Ett exempel är att förskolan har föräldramöte innan barnen börjar sin invänjning på förskolan.

Förskolorna har förskoleråd, som träffas ett par gånger varje termin där föräldrar, förskolechef och representanter för personalen för en dialog om olika verksamhetsfrågor. Även föräldramöten genomförs på avdelningarna då planering och utvärdering finns med på dagordningen.

Förskolans centrala förskoleråd i Älvsjö har inte haft något möte under 2014, då deltagandet i detta forum har minskat de föregående två åren. Ny satsning görs 2015 när en representant från varje förskoleråd ska träffa verksamhetsområdeschefen tillsammans med förskolechefer för information och diskussion ett par gånger per år. Det finns i övrigt ett system för att ta tillvara synpunkter och klagomål, som omfattar såväl förskolorna som förvaltningen i sin helhet.

Inom läroplansområdet *Förskola och hem* varierar indexet mellan förskolorna från 75 % till 97 %. Detta innebär att skillnaderna mellan förskolorna fortfarande är alltför stor och likvärdigheten måste öka. Skillnaden har dock utjämnats från 2013.

Analysen fortsätter av vad som kan vara framgångsfaktorer d.v.s. vilka arbetssätt som varit framgångsrika. Dessa goda exempel ska spridas till övriga förskolor.

Samverkan med skolan

NÄMNDMÅL:

Förskolans arbetssätt stödjer barns övergång till skolan i samarbete med föräldrar och skola

Förväntat resultat för stadsdelsnämnden

- Förskolorna uppfyller sina åtaganden och förväntade resultat som respektive enhet kopplat till nämndens mål.

Resultat

Förskolorna har uppfyllt sina åtaganden och förväntade resultat som är kopplade till nämndens mål. Det finns ingen fråga i förskoleundersökningen som berör övergången från förskola till förskoleklass.

| Indikator | Periodens utfall | Periodens utfall VB 2013 | Prognos helår | Årsmål | KF:s årsmål | Period |
|---|------------------|--------------------------|---------------|--------|-------------|--------|
| Andel förskolor som uppfyllt sina åtaganden för övergången till skolan. | 100 % | 100 % | | 100 % | | 2014 |

Bedömning och analys

Förvaltningen bedömer att målet har uppfyllts helt för *Samverkan med skolan*.

Flera förskoleenheter har låtit de blivande skolbarnen träffas vid flera tillfällen under våren. Barnen har på detta sätt fått möjlighet att knyta kontakter med barnen från andra förskolor. Detta har varit uppskattat av både barn och föräldrar.

Handlingsplanen för övergången förskola-skola revideras av förskolechefer och biträdande rektorer inför varje läsår. Nytt är att förskolan nu ska skriva individuell dokumentation för varje barn samt en övergripande dokumentation om förskolans verksamhet inför övergången förskola-skola. Detta arbete har varit mycket tidskrävande, då det är första året detta arbete genomförs. Förskolan Solängen har inte skrivit en individuell dokumentation för barnen men kommer att ha rutiner för detta kommande år.

Samarbetet med skolorna har sett olika ut beroende på vilken skola förskolan haft kontakt med. När samverkan med skolan sker enligt handlingsplanen blir övergången tydlig och positiv. Det har visat sig viktigt att pedagoger från skolan besöker barnen på förskolan. Barnen blir tryggare inför sin skolstart när de får möjlighet att träffa och skapa kontakt med en pedagog från förskoleklassen. Barnen pratar då också positivt om skolan och läraren efter besöket.

Besked om vilken skola barnet kommit in på och/eller vilken personal som ska arbeta i förskoleklassen kom sent i vissa fall, vilket föranledde informations- och kommunikationsbrister mellan förskolan och skolan.

Förvaltningen behöver, se över hur samarbetet kan utformas också för de friskolor som ligger inom Älvsjö stadsdelsområde.

Utvecklingsinsatserna 2014

- *Ledningssystem för planering, uppföljning, utvärdering och utveckling*

Förvaltningen har fortsatt vidareutveckla förskoleenheternas systematiska kvalitetsarbete. Förskolorna har utarbetat ännu tydligare förväntade resultat, som dessutom är kopplade till förskoleundersökningen, och kvalitetsindikatorns fem områden. Bedömnings- och analysarbetet har förbättrats ytterligare vad gäller framförallt kvalitetsindikatorns fem områden. Uppföljningen har i än högre grad varit inriktad på resultat, analys och bedömning.

- *Handlingsplan för barns språk- och kunskapsutveckling*

Handlingsplanen för arbetet med barns språk- och kunskapsutveckling har fortsatt implementeras till all personal. Den är direkt kopplad till de mål som finns i förskolans styrdokument och innehåller ett antal strategier och verktyg för att kunna uppfylla målen. Den pedagogiska dokumentationen av barnens språkutveckling har synliggjorts mer genom att verktyget språkdomäner har använts allt mer.

Under hösten har en lässatsning påbörjats i samarbete med Älvsjö bibliotek. Litteratur och högläsning har fått en tydligare plats som källa till språkstimulans, samtal och reflektion d.v.s. blivit en mer naturlig del i barnens utbildning.

- *Satsning på arbetet med barns matematiska förmåga*

Flera pedagoger har gått på de utbildningar som anordnats inom området. Även förskolornas miljöer har satts över så att de erbjuder barnen fler möjlighet att få utforska matematik, naturvetenskap och teknik både inomhus och utomhus.

- *Satsning på pedagogisk dokumentation*

Flertalet förskolepersonal har genomgått utbildningen i pedagogisk dokumentation och uppnått nivå 3 i PIM-utbildningen, vilket var den övergripande satsningen på praktisk IT- och mediekompetens (PIM) för förskolor och skolor i Stockholms stad.

Den pedagogiska dokumentationen har legat till grund för att beskriva processen i barnens lärande och utveckling, öka barnens inflytande genom att reflektera tillsammans med dem samt framförallt kommunicera barnens lärande med föräldrarna. Satsningen på kompetensutveckling i pedagogisk dokumentation slutförs under vårterminen 2015.

- *Öka likvärdigheten mellan förskolorna*

Framgångsfaktorer d.v.s. vilka arbetssätt som varit framgångsrika har spridits till övriga förskolor och utgjort goda exempel. Analys av förskolornas resultat visar att likvärdigheten har ökat men skillnaderna är fortfarande alltför stora.

Därutöver har två övergripande rutiner utarbetats under året;

- Checklista för förskolans egenkontroll och
- Handlingsplan och rutiner mot hot och våld i arbetsmiljön för förskolan.

Vad gäller rekrytering av förskollärare så har detta arbete gett ett relativt bra resultat. Målsättningen har varit att ha minst en förskollärare per avdelning men fortfarande saknar fyra avdelningar förskollärare. Andelen förskollärare 2014-10-15 uppgick till 38,5 % enligt Sweco:s mätning från LISA-systemet. Då vi däremot tittar på den faktiska personalbemanningen 2014-12-31 är andelen förskollärare hela 48 % men förskollärare saknas på fyra avdelningar.

Kvalitetsindikatorn

| Indikator | Periodens utfall | Periodens utfall VB 2013 | Prognos helår | Årsmål | KF:s årsmål | Period |
|---|------------------|--------------------------|---------------|--------|-------------|--------|
| Personalens bedömning av "förskolans förmåga att stödja barns lärande och utveckling" | 3,77 | 3,63 | | 3,5 | 3,7 | 2014 |

Värdet för indikatorn *Personalens bedömning av förskolans förmåga att stödja barns lärande och utveckling* var i genomsnitt 3,63 för 2013 och 3,77 för 2014. Värdet varierar mellan förskolorna från 3,07 till 4,64. Detta innebär att likvärdigheten totalt sett har minskat 2014.

Påpekas bör att flera av personalgrupperna har blivit mer kritiska i sina bedömningar när de blivit mer insatta i kvalitetsindikatorns formuleringar och vad det innebär.

Pedagogisk miljö och material

| År | Genomsnitt | Variation |
|------|------------|-----------|
| 2013 | 3,7 | 3,0-4,7 |
| 2014 | 3,8 | 3,0-4,5 |

Pedagogisk miljö och material är i genomsnitt högt värderat. Den pedagogiska miljön har stor betydelse för verksamhetens kvalitet. Förskolornas pedagogiska miljöer är till stora delar genomtänkta utifrån läroplanens olika målområden. Det finns dock skillnader i de pedagogiska miljöernas utformning förskolor och avdelningar emellan. Delar som uppmärksammas har varit materialets tillgänglighet för barn i alla ådrar, materialvård, materialintroduktion samt om miljön upplevts som kreativ och utmanande. Barnens delaktighet och förhållningssätt har också påverkat den pedagogiska miljöns utformning och materialval. Utemiljön behöver dock utvecklas mer.

Skapande verksamhet och olika uttrycksformer

| År | Genomsnitt | Variation |
|------|------------|-----------|
| 2013 | 3,8 | 3,0-4,6 |
| 2014 | 3,8 | 3,0-4,5 |

Skapande verksamhet och olika uttrycksformer är också i genomsnitt högt värderat. Förskolorna har gett barnen tillgång till en mängd olika skapande uttrycksmedel som färg, form, lera, deg, papper, byggmaterial, återvinningsmaterial, naturmaterial och datorn används för att producera bilder och filmer. Några barn provar att använda lärplattor. Även musik, drama, dans och teater finns med som uttrycksformer. Den skapande verksamheten behöver användas mer aktivt i det utforskande och temainriktade arbetssättet. Ett basmaterial behöver tas fram för att säkerställa likvärdigheten mellan förskolorna.

Barns språkliga och kommunikativa utveckling

| År | Genomsnitt | Variation |
|------|------------|-----------|
| 2013 | 3,7 | 3,0-4,7 |
| 2014 | 3,7 | 3,0-4,5 |

Förskolorna stödjer barnens språkliga och kommunikativa utveckling genom de dagliga samtalen, högläsning och sång. Språkdomen behöver implementeras alltmer så att dokumentationen av barnens förändrade språkanvändning blir underlag för diskussioner och den pedagogiska dokumentationen. Tillgången och tillgängligheten till barnböcker varierar idag mellan förskolorna.

Lässatsningsprojektet kommer förhoppningsvis att bidra till att kvalitén högs och likvärdigheten ökar.

Barns matematiska utveckling

| År | Genomsnitt | Variation |
|------|------------|-----------|
| 2013 | 3,6 | 3,0-4,2 |
| 2014 | 3,7 | 3,0-4,5 |

Barnen ges möjlighet att jämföra, sortera, mäta, väga, uppskatta antal och så vidare. Matematiska begrepp behöver fördjupas och tydligare integreras i projektarbeten och i barnens lek. Barnens matematiska tänkande behöver utmanas och även synliggöra hur de får möjlighet att förstå, lösa problem samt tillämpa matematiskt och logiskt tänkande.

Naturvetenskap och teknik

| År | Genomsnitt | Variation |
|------|------------|-----------|
| 2013 | 3,4 | 2,7-4,0 |
| 2014 | 3,6 | 3,0-4,5 |

Naturvetenskap och teknik är i genomsnitt lägst värderat. Några förskolor har naturvetenskapslådor innehållande material för att experimentera och detta har gett resultat. Pedagogerna behöver få möjlighet att diskutera vad teknik är.



Kompetensutveckling behövs inom området, varför särskilda satsningar också planeras genom "Förskolelyftet".

Stadsdelsförvaltningens analys av kvaliteten

Förvaltningen bedömer att förskolorna sammantaget har uppfyllt nämndmålen för läroplanens målområden *Normer och värden, Utveckling och lärande, Barns inflytande, Förskola och hem* samt *Samverkan med skolan*. Föräldrarna är dessutom som helhet nöjda med sitt barns förskola (87 %). Förvaltningen har arbetat intensivt med generella kvalitetshöjande åtgärder och kan se att likvärdigheten har ökat.

Resultatet av förskoleundersökningen varierar förskolor och enheter emellan, men även mellan olika arbetslag inom samma förskola. De största skillnaderna finns inom målområdena *Utveckling och lärande* samt *Barns inflytande*. Sådana skillnader kommer alltid att förekomma men likvärdigheten måste öka ytterligare.

En jämförelse har också gjorts mellan resultatet i förskoleundersökningen och resultatet i personalens självvärdering. Vid denna jämförelse kan förvaltningen konstatera att det finns samstämmighet när det gäller den pedagogiska miljön, som får ett högt värde av båda föräldrar och personal (85 % respektive 3,8). Vad gäller skapande verksamhet och olika uttrycksformer så är värdena motstridiga; lågt värde 79 % från föräldrarna och högt värde 3,8 från personalen. Detta gäller även naturvetenskap och teknik där föräldrarna har högt värde 85 % medan personalen har lågt värde 3,6.

Under det kommande året ska analysen fortsätta av vad som är framgångsfaktorer d.v.s. vilka arbetssätt som varit framgångsrika. Dessa kommer därefter att utgöra goda exempel och spridas till övriga förskolor.

Satsningen på fortbildning i pedagogisk dokumentation har börjat ge resultat. Den pedagogiska dokumentationen är ett viktigt redskap för att kontinuerligt följa upp och utveckla verksamheten. Den ska vara tillgänglig och användas i det vardagliga arbetet för att ge barn och personal underlag och överblick för att reflektera över lärandet och utvecklingen. Arbetet och lärandet i förskolan synliggörs därmed. Den pedagogiska dokumentationen är också ett stöd för självvärderingen, ger föräldrarna information, skapar möjlighet för delaktighet och är en del i det systematiska kvalitetsarbetet.

Utvecklingsområden inom förskoleenheterna 2015

Förskoleenheterna har vid sin analys av de förväntade resultaten, förskoleundersökningen och självvärderingsindikatorns olika områden kommit fram till följande utvecklingsområden;

- Pedagogisk dokumentation
- Barns språkliga och kommunikativa utveckling
- Läsglädje
- Matematik
- Naturvetenskap och teknik
- Normer och värden
- Interkulturellt förhållningssätt
- Bemötande
- Miljön utomhus
- Barns inflytande

Utvecklingsområden på stadsdelnivå 2015

Förvaltningens fortsatta kvalitetsutvecklingsarbete innefattar;

- *Satsning på barns språk- och kunskapsutveckling*

Arbetet med barns olika språkliga och kommunikativa uttrycksformer är en av hörnstenarna i förskolans verksamhet och lägger också en grund till barnens läs- och skrivutveckling. Litteraturen ska ha en given plats i förskolan som källa till språkstimulans, samtal och reflektion där högläsning är ett viktigt inslag.

Ett särskilt läsprojekt med satsning på barns läsning, lärande, reflektion och glädje i att berätta genomförs sedan hösten 2014 i samarbete med Älvsjö bibliotek. Projektet kallas "Läsglädje i förskolan" och är en studiecirkel med målet att läsa mera i förskolan. Det är både en fortbildning och ett utvecklingsprojekt där Älvsjö kommunala förskolor och Älvsjö bibliotek tillsammans arbetar fram metoder för att ännu mer använda böcker och berättande för att skapa läsglädje och därmed stödja och stärka barnens språkutveckling.

Handlingsplanen för arbetet med barns språk- och kunskapsutveckling är direkt kopplad till de mål som finns i förskolans styrdokument och innehåller ett antal strategier och verktyg för att kunna uppfylla målen. Handlingsplanen ska revideras under året och fortsätta att implementeras till all personal.

Som en del i demokratiuppdraget ska förskolan arbeta aktivt med jämställdhet inom alla delar av verksamheten. Alla barn ska få bredda sina lekmönster och intressen och utvidga sina möjligheter att lära på alla områden, oavsett kön.

- *Satsning på arbetet med naturvetenskap och teknik*

Förskolorna behöver arbeta mer med hur de kan ge barnen förutsättningar för att utveckla sitt intresse för naturvetenskap och teknik. Självvärderingen visar också att detta område ligger relativt lågt.

En utbildning i naturvetenskap och teknik genom ”Förskolelyftet” omfattande 7,5 högskolepoäng påbörjas under januari 2015. Utbildningen anordnas som en kommunförlagd utbildning med fem kurstillfällen på Södertörns högskola. I den första kursen kommer 40 pedagoger att delta.

Syftet är att kursdeltagarna tillägnar sig kunskaper i naturvetenskap och teknik relevanta för undervisning i förskolan, stärks i tilltron till den egna förmågan att undervisa i naturvetenskap och teknik samt utvecklar kompetensen att tillvarata barnens nyfikenhet, erfarenhet och intressen inom områdena.

- *Öka likvärdigheten mellan förskolorna*

Förvaltningen ser fram emot förskoleinspektörernas genomgång av utvald förskoleenhet under början av 2015. De olika förskolornas och enhetens självvärdering kommer då att granskas särskilt. Resultatet av denna kommer att ligga till grund för det fortsatta utvecklingsarbetet för att öka likvärdigheten mellan förskolorna.

Mot bakgrund av resultatet i förskoleundersökningen vad gäller de två frågorna inom kulturområdet så måste pedagogerna bli bättre på att synliggöra förskolans åtaganden, förväntade resultat och arbetssätt för föräldrarna. Resultatet mellan förskolorna varierade från 23 % till 78 % i föräldrarnas nöjdhet med hur förskolan ger barnet möjlighet att ta del av stadens kulturutbud. Kulturområdet blir därför en stående punkt på årets förskolechefsmöten.

Vid ingången av 2015 saknas förskollärare på fyra avdelningar. Förskolorna som har den högsta andelen förskollärare är Sylvester med 79 % och Skogsgläntan med 74 %. Under året är målsättningen att det finns minst en förskollärare på varje avdelning.

Antalet förskolebarn per anställd varierar från 4,0 på en av småbarnsavdelningarna till 8,0 på en av de utvidgade syskongrupperna. Personalbemanningen och antalet barn per avdelning behöver således ses över under året.

För att garantera en giftfri miljö på förskolorna behöver en inventering göras under året av vilket material som finns och används på förskolorna. Förvaltningen ser detta som en likvärdighetsfråga och är dessutom en fråga som särskilt lyfts fram i stadens budget.

Även frågan om att förskolorna, enligt stadens budget, ska ha tillagningskök kan ses som en likvärdighetsfråga. Tillagningskök saknas på fyra förskolor. Under året ska förutsättningarna för att inrätta tillagningskök på förskolorna Eken och Trollsländan undersökas och åtgärdas.

Förslag till kommunfullmäktige

Staden har börjat utarbeta gemensamma metoder för rekrytering, kompetensutveckling och karriärvägar. Förvaltningen menar att följande tre områden ska prioriteras;

Fördjupningsutbildningen för barnskötare, med inriktning matematik, naturvetenskap och teknik, på Midsommarkransens gymnasium bör fortsätta på delvis betald arbetstid.

En angelägna övergripande frågan i staden är att barnskötare får fortsatt möjlighet att utbilda sig till förskollärare på delvis betald arbetstid.

Förskollärarna har ett förstärkt ansvar att initiera, leda och stödja det pedagogiska utvecklingsarbetet och kvalitetsarbetet i arbetslaget på förskolan. Särskilda satsningar behöver därför göras för att utveckla förskollärarnas nya ledarroll. Förvaltningen lyfter denna fråga igen och menar att detta nu är den mest angelägna övergripande frågan för staden att satsa på.
